ביהמ"ש: שיקולי תקציב לא ישפיעו על שיקולים רפואיים

בפסיקה תקדימית קבע בית המשפט המחוזי בתל־אביב, כי על הרופאים להפעיל אך ורק שיקול דעת רפואי

ד"ר צבי רביב שוחרר מטופל, אשר עבר ניתוח לב, 11 ימים לאחר הניתוח. המטופל התמוטט 11 ימים לאחר שהגיע לביתו, אושפז ונפטר מזיהום בעבור חמישה ימים. הזיהום החל לפני שהמנוח שוחרר מבית החולים אסותא על־ידי ד"ר רביב, ואף שנלקחו ממנו תרביות דם, ד"ר רביב קיבל את ההחלטה לשחררו ללא התשובות מהמעבדה.

לאחר המקרה, הוגשה קובלנה למשרד הבריאות. ועדת המשמעת המליצה לפתוח בהליכים משמעתיים נגד הרופא המנתח, ד"ר איתן שניר, ונגד ד"ר רביב. הוועדה קבעה, כי שניהם התרשלו התרשלות חמורה במילוי תפקידם.

רשיונו של ד"ר רביב הותלה על־ידי השופט בדימוס ורדימוס זיילר לפי המלצת ועדת המשמעת. בית המשפט המחוזי בירושלים דן בעתירתו של ד"ר רביב בבקשה לשנות את החלטת ועדת המשמעת.

"בגדר הנורמה"

המערער טען, כי המנוח שוחרר תוך כדי הפניה לבית ההחלמה "פרוקרדיה", ולא שוחרר לביתו - וזאת לאחר שד"ר אופיר, סגנית מנהל בית החולים, אישרה את החלטתו של ד"ר רביב. לעניין תרבית הדם, נטען, נוהלי בית החולים הם שהביאו להטעיה - שכן המערער הניח כי המעבדה פועלת, כמו בית החולים, במשך שבעה ימים בשבוע. מכיוון שתוך 72 שעות לאחר שליחת הדגימה לא חזרה תשובה מן המעבדה, הניח המערער שהבדיקה תקינה. בפועל, המעבדה אינה פועלת מיום חמישי אחר־הצהריים ועד ליום ראשון בבוקר.

המשיבים טענו, כי ד"ר רביב כתב בתיקו של המנוח שבדיקות הדם היו "בגדר הנורמה", אף שלא היו בידו הבדיקות.

"בלתי סביר"

השופטת, ד"ר מיכל אגמון־גונן, התייחסה לטענת המערער על התרשלות בית החולים באי־פתיחת המעבדה שבעה ימים בשבוע. בית המשפט קבע, כי לו היה ד"ר רביב מנסה לברר, קודם לשחרור, את תוצאות הבדיקה, היתה מתבררת לו עובדה זו, וייתכן שאז היה ממתין לתוצאות הבדיקה. בנוסף ובעיקר, בלתי סביר שרופא שולח בדיקת מעבדה שהוא חושב שנדרשת בנסיבות העניין - ואין הוא מכיר את תוצאותיה בפועל. הנחתו של ד"ר רביב, כי אי־הגעת התוצאות קובעת שהן בגדר הנורמה, אינה התנהגות סבירה.

בית המשפט קבע, כי על הרופא מוטלת חובה, שלא להסתפק בנתונים המופיעים לפניו, אלא עליו לחקור ולבדוק גם באשר לממצאים נוספים או בדיקות אחרות שביקש שיתקיימו.

העובדה כי בגליון השחרור של המנוח לא נרשם כי נשלחה תרבית דם ולא התקבלו תוצאות - ויתרה מכך, נרשם כי בדיקות הדם של המנוח הן "בגדר הנורמה" - עלולה להטעות בטיפול בחולה בהמשך. השופטת ציינה, כי הרישום המטעה הוא רשלנות בפני עצמה.

"רשלנות מינהלית"

בית המשפט קבע, כי רשלנות רפואית מינהלית היא רשלנות הנובעת משיקולי תקציב של הגופים המוסדיים - קופות החולים ובתי החולים. על הרופא להמליץ על האבחון והטיפול הראויים לדעתו. רק אם ינקוט את כל האמצעים שהוא יכול לנקוט במסגרת המוסד שבו הוא

"על הרופא להמליץ על האבחון והטיפול הראויים לדעתו. רק אם ינקוט את כל האמצעים שהוא יכול לנקוט במסגרת המוסד שבו הוא עובד, רק אז יופטר מאחריות, אם תוטל אחריות על המוסד הרפואי"

עובד, רק אז יופטר מאחריות, אם תוטל אחריות על המוסד הרפואי. ד"ר רביב, קבע בית המשפט, לא עשה כל שיכול היה לעשות גם במסגרת נוהלי בית החולים.

באשר לפעילות המעבדה קבע בית המשפט, כי גם אם היתה רשלנות מצד בית החולים באי־פעילות המעבדה, ובנהלים שלפיהם המעבדה מודיעה רק כשיש תוצאות בעייתיות - אין להתעלם מרשלנותו של ד"ר רביב. שכן היה עליו להתקשר למעבדה ולוודא את תוצאות הבדיקה.

באשר לאישור השחרור על־ידי ד"ר אופיר קבעה השופטת, כי המשפחה התנגדה לשחרור. ד"ר אופיר, סגנית מנהל בית החולים, לא בדקה את המנוח, אלא רק ציינה בפני המשפחה את ההיבט הכלכלי של המשך האשפוז. אסור ששיקולי תקציב ינחו את הרופאים בשחרור מטופלים, קבע בית המשפט. יש לאפשר לרופא להשתמש בשיפוטו באופן חופשי לטובת החולה. במקרה כזה, גם אם יטעה הרופא, לא תיוחס לו רשלנות. שונים הם פני הדברים כשלנגד עיני הרופא אינטרסים אחרים, כגון עלויות האשפוז.

מכאן, קבע בית המשפט, אין ספק לגבי רשלנותו של ד"ר רביב, לאור המלצתו לשחרר את המנוח למרות מצבו. רק אם היה עומד על כך שאין לשחרר את המנוח, וגורם אחר בבית החולים היה פועל בנינוד להמלצתו, היה פטור מאחריות. ד"ר רביב אינו יכול להיתלות באישור המינה־לי שנתנה ד"ר אופיר לצידוק החלטתו.

באשר להפניה ל"פרוקרדיה" קבע בית המשפט, כי נוהל בית החולים - המונע משיקולי תקציב - הוא חמור כשלעצמו. על ד"ר רביב היה להסביר למשפחת החולה על ההעברה, ולוודא כי המנוח הגיע ל"פרוקרדיה".

"על כל הגופים העוסקים במימון צרכים רפואיים - ובראשם קופות החולים ובתי החולים - לדעת כי הם יישאו באחריות במקום ששיקולים מינהליים יביאו להחלטות רפואיות שגויות"

"שיקולים גלויים"

לסיכום קבע בית המשפט, כי יש לדאוג ולוודא כי נהלים רפואיים המוכתבים משיקולי תקציב, והנו־ביעים מרצון שלא לשאת בהוצאות, לא ישפיעו על שיקולים רפואיים. על הרופאים להפעיל שיקול דעת רפואי, ולא אחר. על כל הגופים העוסקים במימון צרכים רפואיים - ובראשם קופות החולים ובתי החו־לים - לדעת כי הם יישאו באחריות במקום ששיקולים מינהליים יביאו להחלטות רפואיות שגויות.

אין באמור לעיל כדי לחלוק על העובדה שקיימים שיקולי תקציב, ציין בית המשפט, והוסיף כי שיקו־לי תקציב צריכים להיות גלויים. הערעור נדחה.

ע"ש 1199/07
ד"ר צבי רביב נ' משרד הבריאות

לציבור הרופאים הגמלאים

הר"י יוצאת במיזם חדש לטובת הרופאים העולים.

דרושים מתנדבים לעזרה בהכנת רופאים עולים לבחינות רישוי ממשלתיות

רופאים העולים לארץ נדרשים לעבור בחינות רישוי ממשלתיות, לשם קבלת רשיון לעסוק ברפואה בארץ.

הר"י זקוקה לכם, הרופאים הגמלאים, לליווי וסיוע בשלבי הלימוד וההכנה לקראת הבחינה (ליווי אישי למשך מספר מפגשים).

המפגשים יתקיימו בהתאם לנוחות וללוח הזמנים של המתנדבים.

לפרטים נוספים, נשמח לעמוד איתכם בקשר, בטל' 03-6100481, או בדוא"ל doctors@ima.org.il